СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 75. Джерзи Сіти, Н. Дж., второк, 1 квітня 1930. VOL. XXXVIII. No. 75. Jersey City, N. J., Tueaday, April 1, 1930. THREE CENTS.

РУЗВЕЛТ НАЗНАЧИВ РАДУ ЗАРАДИ БЕЗРОБІТТЮ

ХОЧЕ ДОВЕСТИ ДО СТАБІЛІЗАЦІЇ ПРОМИСЛУ І ПРИПИНЕННЯ БЕЗРОБІТТЯ.

ОЛБАНІ. — Ґовернор Рузвелт проголосив назначення Ради заради безробіттю. Ціллю тої інституції не буде зарада теперішньому безробіттю, але безробіттю в майнбутньому. З того приводу переводять з припоручення ґовернора точну статистику безробітних, а рівнож обговорюють пляни щодо стабілізації промислу. Крім того ґовернор повів акцію в справі заради теперішньому безробіттю. Він поручив повести стейтову контролю над усіми гуманітарними інституціями, які допомагають безробітним, а рівнож заявився за те, щоби по всіх місцевостях закладали безплатні бюра посередництва праці. Разом з тим візвав до приспішення ріжного рода публичних робіт.

ҐРУНДІ ВОЮЄ.

КАЖЕ, ЩО ЗАЛІЗНИЦІ ЗНОВУ ХОЧУТЬ ВЗЯТИ В СВОЇ РУКИ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОВІД. НАЗИВАЄ ОРҐАНІЗАЦІЮ ВЕРА НАЙБІЛЬШ ХАБАРНИЦЬКОЮ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Сенатор Джозеф Р. Ґрунді почав уже заздалегідь боротьбу з своїми політичними противниками, підготовляючи собі в той спосіб атмосферу, підхожу для його кандидатури на сенатора стейту Пенсилвенія. Ґрунді заатакував у першу чергу бриґадієра Атербурі, президента Пенсилвенійської залізниці. Ґрунді каже, що Богу дякувати вже минув той час, коли залізниці контролювали леґіслятури, купували або зміняли закони, кермували промислом і цілим населенням. Про свого противника Вера заявив, що його републиканська адміністрація являється найбільш хабарницькою на цілій земській кулі.

Та кажуть, що це все не поможе Ґрундієви, бо навіть його найліпший приятель радить йому не кадидувати на сенатора, бо проти нього є жінки, представники праці й гуманітарної акції, а навіть многі промисловці.

МАНЕВРИ ЛІТАКІВ.

САКРАМЕНТО (Каліфорнія). — 150 літаків разом з 200 пільотами і 350 летунами становлять Синю армію, яка оборонятиме стейт перед інвазією Червоної армії. Маневри будуть дуже цікаві. Публиці дозволено приглядатися операціям.

КОЛІЗІЯ КОРАБЛІВ.

СЕЙНТ ГЕЛЕНС (Ореґон). — Проґульковий корабель „Свен" зударився на ріці Коломбія з кораблем „Давенпорт". Наслідком колізії згинуло 4 особи, а 12 зістало ранених. Бракує ще 3 особи, котрі мабуть потопилися.

ЩЕ ОДНА ЗАРАДА БЕЗРОБІТТЮ.

НЮ ЙОРК. — З рамени соціялістичної партії предложено ґовернорови Рузвелтови плян заради безробіттю, в якім поручається заведення 40-годинного тижня праці й обмеження діточої праці. В проекті підносять, що діти виганяють батьків з роботи, тому треба піднести вік, уповажняючий дітей до праці по фабриках.

МОКРА ФИЛАДЕЛФІЯ.

НЮ ЙОРК. — З голосовання, яке переводить журнал „Ди Літерарі Дайджест", виходить, що на 74,163 голосів, які зібрано в Филаделфії в справі прогибіції, 84% голосуючих заявилося за модифікацію прогибіції або за її знесення.

СЕРЕДНІЙ ВІК БЕЗ РОБОТИ.

НЮ ЙОРК. — З рамени Краєвого товариства робітників середнього віку відбуто наради в готелю Пенсилвенія в справі безробіття. Стверджено, що в Злучених Державах є понад 1,000,000 „білоковнірцевих" робітників, які позбавлені роботи, бо перейшли 35 рік життя.

Генри Робертс, член екзекутиви товариства, подав, що між 15 і 30 роком життя легко дістати в Америці роботу. По 65 році дбає за безробітних частинно держава чи якісь гуманітарні інституції, але про людину середнього віку, яку викинули з роботи, ніхто не дбає і нею не журиться. Робертс виказував, що саме та людина має найбільше відомостей і практики, але мимо того її не приймають на службу.

НЕ БУДЕ ХІСНА З МОРСЬКИХ НАРАД.

НЮ ЙОРК. — Едвин Джеймс, лондонський кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс", говорив по радіо з Лондону про вигляди морської конференції. Він підніс, що пять великих держав, які зійшлися на наради й уявляють собою 85% всієї світової морської сили, собі взаїмно не довіряють, одні других запідозрівають у ворожих плянах і тому цілими днями тільки дискутують, а не годяться, бо один другому не уступає.

Джеймс каже, що можливо, що прийде до заключення дорадчого договору, як це піддають американські делеґати, але й на нього неможливо покладати великих надій.

ПРОТИ КАНДИДАТУРИ ДЕЙВИСА.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Демократи стейту Пенсилвенія приходять до переконання, що републиканці того стейту розбиті й тому є нагода здобути демократам сенаторське крісло. Найбільш небезпечним противником являється для них секретар праці Дейвис, котрий хоче кандидувати на сенатора з Пенсилвенії. Демократи кажуть, що колиб його вибрано, то вони не допустять до його затвердження, бо він не мешкає в стейті Пенсилвенія.

ЛЕДЯНІ ГОРИ ЗДЕРЖАЛИ КОРАБЕЛЬ.

ГАЛІФАКС (Нова Скотія). — Корабель „Алавнія" стояв на морі на однім місці дві години, щоби не попасти на 8 великанських ледяних гір, які плили океаном.

УВАЖАЙТЕ НА ПЕРЕПИС НАСЕЛЕННЯ.

Коли Вас будуть питати при переписи населення в квітни сього року:

What is your native language?

АБО:

What is your mother tongue?

АБО:

WHAT LANGUAGE DID YOU SPEAK IN HOME BEFORE COMING TO THE UNITED STATES?

ВІДПОВІДАЙТЕ:

UKRAINIAN

ДАЛІ ДО „ЄДИНОЇ І НЕДІЛИМОЇ".

Харківський „Комуніст" подає дрібним друком і без ближчих вияснень таку вістку:

„Колеґія народного комісаріяту освіти ухвалила прискорити передачу харківського Технольоґічного Інституту і Дніпрепетровського Гірничого Інституту під заряд Вищої Ради Народнього Ґосподарства в Москві".

За передачею земельних справ в руки московського уряду на чергу приходить остання важніша автономна справа совітської України — освіта.

СТРАЙК КУПЦІВ.

На знак протесту проти невиносимої податкової шруби страйкувало 11. березня ц. р. все купецтво в більших містах Польщі. Склепи були кілька годин зачинені. Цей страйк викликав у Польщі і за границею велике враження.

ЗАМІСЦЬ КРЕДИТІВ ДЛЯ СЕЛЯН ПОЛЯКИ БУДУЮТЬ ПАЛАТИ.

Банк Краєвого Господарства розпочав будову величавої палати для потреб цього банку. Ця палата міститиметься в Єрусалимській Алеї у Варшаві, а коштуватиме 17,500,000 золотих. За саме виконання різьби над входом до банку заплачено різьбареви 100,000 зол., а конкурс на цю різьбу оплачено 57,500 зол. Загалом ця різьба і прикраси палати коштуватимуть 250,000 золотих. Архитект за виконання проекту палати дістав 280,000 золотих, а його заступник 275,000 зол. Площа закуплена під будову палати, коштувала 3,500,000 золотих. І такі палати будує Краєвий Господарський Банк у тім часі, як цей самий банк через фінансову крізу здержав видавання всяких будівельних позичок, кредитів для селян та підмоги для установ самоурядування. Діється це в тім часі, як цей банк стягає навіть позички австрійського банку для відбудови господарств, знищених війною. Селянин не має де позичити 100 зол. на найконечніші потреби, а Господарський Банк будує люксусові палати.

ПУЩЕННЯ СКІНЧИЛОСЯ ДУШОГУБСТВОМ.

Пущення в хаті М. Шайни, що живе кілька миль на захід від Прісвіл. Саск., скінчилося душогубством і Г. Ґулька, про котрого говорять, що він допустився душогубства, буде відповідати перед судом. На пущенню зібралася молодь з околиці і танцювали. Підчас сього прийшло до бійки між двома ґрупами парубків. Як звичайно буває, найскорше дістане в бійці той, хто стоїть з боку. Павло Квасний, 16-літний хлопець, стояв з боку і приглядався танцеви. Він і дістав в голову так сильно, що упав без притомности, а коли Шайна відвіз його до дому, він умер там 20 мінут пізніше. Старший брат Стефан, дістав також і були побоювання, що і він піде зі світа, однакож видужує і є надія, що зможе стати в суді за свідка.

ПОЛІЦІЙНІ РЕВІЗІЇ.

В Сколім перед кількома днями перевела поліція ревізію в новозаснованій українській „Верховинській книгарні", звідки забрано 15 книжок ріжних авторів друкованих у Галичині.

АРЕШТИ В ДЗВИНЯЧІ.

В Дзвинячі біля Заліщик арештовано 29 мужиків, котрі за намовою большевицьких аґітаторів мали творити комуністичну орґанізацію. Арештованих відвезли до окружного суду в Чорткові.

ПРОТИ САМОВРЯДУВАННЯ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

„Дзєннік Людови" повідомляє, що урядові чинники у воєвідствах Східної Галичини збирають підписи від начальників громад і бурмістрів на протестах проти введення загального права голосування до громадських самоврядувань. Метою тієї акції є спаралiжувати введення в життя опрацьованих соймом самоврядних законів та протиділати замірам уряду, який устами міністра Юзефського заявив, що погоджується зі становищем сойму в цій справі. Підписи збирають потайки перед населенням, тому ті протести не можуть бути вислово... волі населення.

БЕЗВІРНИКАМ ПРИСЛУЖИВСЯ, ТА ВІРНИМ НЕ ДОГОДИВ.

— Громадка осіб допустилася нападу на московського митрополита Сергія, коли він оноді вийшов в церкві перед престол, щоби відправити Службу Божу. Напасники вхопили митрополита за ризи і хотіли здерти йому хрест з грудей. Митрополит утік з церкви і сховався дома.

Напад на митрополита є мабуть звязаний з недавною його заявою закордонним кореспондентам преси, що в Росії нема релігійних переслідувань і совітський уряд не робить прикростей священикам, хіба що який нехтує державні закони.

ЗАСТРІЛИВ ЖІНКУ В СУДІ ПІДЧАС РОЗПРАВИ.

У Парижі жив собі музик Шевальє, який виступав також на концертах у столицях Анґлії, Німечини й Австрії та Італії і придбав чималу славу й немалий гріш. Все булоб добре, колиб не жінка: Він залюбився від першого погляду в дівчині молодшій від нього 20 років і не надумуючись, до двох тижнів оженився. Але, як то звичайно буває, з великої любови зродились зараз по шлюбі непорозуміння, незгода і скінчилось тим, що молода жінка залюбилася в багатого Американця і вимагала від свого чоловіка розводу, щоби з полюбовником виїхати за океан і повінчатись. Музик, який тоді був у Марокко, вернув до Парижа і почав благати жінку, і навіть грозити їй, що це скінчиться самовбивством; але це не помогло і справа опинилася в суді. Підчас розводової розправи жінка почала говорити про якісь фізичні дефекти музиканта, щоби тим чином дістати розвід, а в тій хвилі музикант вихопив револьвер, стрілив у саме серце жінки і вбив її на місці. На днях він станув вдруге перед судом, тим разом за вбивство жінки. Судові лікарі ствердили, що обвинувачений не має ніяких фізичних дефектів і що жінка видумала їх, щоби вимантити розвід, а тому, що Шевальє вбив жінку в приступі ефекту, з любови й заздрости та гніву, засуджено його тільки на 5 років вязниці.

ПІЛСУДЧИНА ГАСАЄ ДАЛІ

СФОРМОВАНО НОВЕ МІНІСТЕРСТВО З ПРИСЛУЖНИКІВ ПІЛСУДСЬКОГО. РЕАКЦІЯ СТАРАЛАСЯ РОЗБИТИ ЗАСІДАННЯ СОЙМУ. ПОБИЛИ ОДНОГО ПОСЛА. СОЙМ ВІДРОЧЕНО. ДЕМОНСТРАЦІЇ ПРОТИ ПІЛСУДСЬКОГО.

ВАРШАВА (Польща). — Після того, як брат маршала Пілсудського, Ян, не зміг сформувати нового правительства Польщі, формування було доручене лідерови соймових послів ґрупи „полковників", Славекови. Полковник Славек є старим і вірним приятелем Пілсудського та стоїть на чолі реакційної ґрупи послів, яка всіми силами підтримує Пілсудського. В новому правительстві Славека залишилися всі старі міністри, крім бувшого премієра Бартля та міністра судівництва Дуткевича, якого замінив Цар. Також залишився на свойому становищу міністер праці полковник Прістоль, проти якого протестував сойм, що викликало крізу правительства Бартля.

Новий кабінет міністрів майже ввесь складається з військових та реакціонерів, що викликає велике незадоволення серед послів сойму та населення. У Варшаві відбулися вуличні демонстрації проти нового правительства та проти маршала Пілсудського. Жандарми й поліція силою розігнали демонстрантів і привернули порядок.

Засідання сойму, яке скликав маршалок Дашинський, відбулося з великими скандалами. Спершу урядовий соймовий бльок зробив демонстрацію проти Дашинського у галі сойму й дехто з послів намагався зневажити маршалка, але він пройшов до президіяльного стола, оточений послами-соціялістами.

Перед засіданням було таке напруження в соймі, що всі сподівалися великого скандалу. Щоб охоронити себе від нападу, кореспонденти ґазет, котрі були в салі засідань сойму, підняли біля свого стола прапор червоного хреста. Це трохи отямило послів і засідання якось відбулося. Та по засіданню посли-пілсудчики напали на инших членів сойму й побили лідера ендеків, Рибарського. З великими трудностями пощастило запобігти кровопролиттю в соймі, поки прийшло до заспокоєння й посли розійшлися з будинку сойму.

Президент Мосціцький оголосив декрет про відрочення засідань сойму на неозначений час.

КІНЕЦЬ КОЛХОЗАМ.

МОСКВА (СССР). — Кореспондент нюйорського „Таймса" Дюранті подає, що після наказу Сталіна про припинення примусової орґанізації комуністичних господарств багато селян цілковито залишили колхози та почали знову орґанізувати сільсько-господарські артілі.

На Поволжу та на Україні майже всі комуністичні господарства розпадаються й селянство знову вертається до індивідуальних господарств.

ФРАНЦІЯ РАТИФІКУВАЛА ПЛЯН ЙОНҐА.

ПАРИЖ (Франція). — Після гарячих дебат, у яких кілька разів брав участь премієр-міністер Тардю та міністер Бріян, палата депутатів затвердила плян Йонґа та протоколи ґазької конференції. За приняття голосувало 527 депутатів, а проти всього 38. Такий вислід голосовання дав ще небувалу досі побіду урядови Тардю.

Підчас дебат над пляном Йонґа над Парижем літав літак від партії роялістів, який розкидав міліони летючок з протестом проти приняття пляну Йонґа. Роялісти лякають, що Німеччина тепер готова дати реванж Франції. Та ці летючки на нікого не робили враження.

НЕМА ВИХОДУ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Учасники морської конференції стараються знайти вихід, щоби не допустити до повного провалу конференції. Та не можуть ніяк погодити домагань Франції й Італії. Франція старається дістати собі забезпечення мілітарною підтримкою инших держав на випадок нападу на неї когонебудь, але ніхто не хоче таких обовязків на себе брати.

Італія далі стоїть на свойому й домагається признання її права тримати фльоту такої саме сили, яку буде мати Франція. Без такого права вона не хоче говорити про якеб то не було обмеження її морських сил.

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Райхстаґ затвердив нове правительство на чолі з канцлером д-ром Брюненґом. Правительство це консервативно-буржуазне прийшло на зміну соціялістично-демократичного, на чолі якого був Мюлер.

Новому урядови не заповідають довговічности, бо воно не знайде собі підтримки в більшости послів райхстаґу й при першім спірнім питанню буде повалене.

НАПАД САРАНЧІ.

ЄРУСАЛИМ (Палестина). — Палестинський уряд готується до боротьби з нападом саранчі на Палестину. Вона вже появилась у великих масах у Трансйорданії, Сирії, в Нижньому Єгипті та почасти в Палестині. Великі маси саранчі вже багато понищили зеленини та збіжжа в названих місцях і тепер загрожують палестинським полям.

ЗАХОПИЛИ МІСІОНАРІВ.

ШАНҐАЙ (Китай). — „Ді Бритіш Норд Чайна Дейлі Нюс" повідомляє, що бандити в районі Юнчова знову захопили трох чужинців-місіонарів. Між захопленими знаходиться одна жінка. Три инші з місії, дві жінки та один мужчина, втікли в гори й уратувалися від бандитів.

Думають, що це та сама банда, яка недавно тут же ограбила фінську місію, вбивши трох місіонарів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОЛИ Є ДОБРА ВОЛЯ

З огляду на те, що й федеральний уряд й уряди поодиноких стейтів просто нічого не роблять для облекшення безробіття, звертає на себе загальну увагу кождий прояв приватної ініціятиви для сеї цілі. Що приватна ініціятива може зробити, видно з недавної заяви залізниці „Болтимор енд Огайо" в справі роботи в шапах залізниці. Заряд залізниці каже, що він потрафив в порозумінню з робітничою юнією виробити плян усталення робіт у залізничих шапах до кінця сього року. Значить, заряд залізниці до кінця року не буде віддаляти нікого з праці в залізничих шапах. Се йому не прийде дешево; заряд буде примушений видати на се два міліони долярів.

Ся постанова залізниці „Болтимор енд Огайо" пригадує подібне рішення „краєвих залізниць Канади". Хоча минувшого літа канадійське збіже не зародило гарно та хоча через те залізниці не мали богато роботи при перевозі збіжа, мимо сього „краєві канадійські залізниці" не відправляли робітників зі шап, коли настала зима, але задержали їх далі при роботі з поважним коштом для себе. Директори канадійських залізниць виходили зі заложення, що коли бизнес іде зле, то відправляти робітників з праці бизнесу не поправляє, але погіршує. Хоча залізниця може на хвилю не потребує робітників, то все таки, коли вона їх не відправить, вони роботи, часу ні гроша не змарнують. Зроблена ними робота не пропаде, але здасться на пізніше. Вироблені чи направлені льокомотиви й вози можуть простояти до часу, коли їх буде можна вжити. З таким розумованнем канадійські „краєві залізниці" лишили робітників у шапах та дали їм направляти старі вози й машини та виробляти нові.

Сей поступок канадійських залізниць певно поділав в Злучених Державах як визов залізничих зарядів. Вони почули, що на них дивляться очи населення, що воно питається мовчки: Чи потрафите доконати таке ви, директори американських залізниць, що так любите хвалитися? І перший на визов Канади посунув заряд залізниці „Болтимор енд Огайо".

Певна річ, що не одна залізниця „Болтимор енд Огайо" може таке зробити. Певна річ, що її слідами можуть піти й другі залізниці й другі підприємства. Певна річ, що застій замовлень покупцями заряд підприємства може використати для зроблення тої роботи, яку в час звичайного руху зробити тяжко, як будову нового дому, перенесення підприємства, поширення його, тощо. При добрій волі й приватне підприємство може богато зробити для облекшення безробіття.

О. Сновида.

ПОГРОМ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ЦЕРКВИ НА УКРАЇНІ.

Останні вісти з України доносять про новий, довго приготовлюваний замах на незалежне украніство. З наказу російсько-большевицького уряду **розвязано українську автокефальну церкву,** найміцнішу і найпопулярнішу церковну організацію на Україні, з якою не могли конкурувати ні „живоцерковці", ні „тихонівці". Очевидно, большевики убрали се в форму **саморозвязання,** але в сі фортелі большевицькі ніхто вже на заході не вірить. Від часів Гоголя, який увів в літературу безсмертний тип „унтерофіцирської вдови", яка „сама себе відшмагала різками", всякі російські донесення про самоопльовання — чи то автокефалістів, чи митрополита Сергія, чи розкаяних комуністичних грішників — нікого не переконають: всі знають, що се „каяття" на ділі значить...

Але Москва тим не задовольнилася! Вона приплутала діячів автокефальної церкви до процесу „Спілки визволення України", і московські газети приносять вже витяги з акту обжаловання. Щож закидають червоні кати нашій церкві? В 1921 р., читаємо там, зібрався собор української автокефальної церкви, якого головними діячами були Липківський і Чехович. Мета церкви була — „впливати на населення" (страшний злочин!) В тій ціли засновано дві установи: „Вищу Богословську Школу" для підготовання священиків і „Братство робітників слова", яке займалося теж „злочинною" акцією, себто — вихованням молоді. Головну увагу звернула автокефальна церква на проповідь, себто на те, що цілком занедбала була православна російська церква. Мабуть через те і накинулась російська влада на сю церкву, ощаджуючи Тихонівців, які навіть корисні були большевикам, бо відтягали українську масу під впливи російської церкви. Отже діячі української церкви займалися нібито „нелегальною діяльністю" (як мило звучить сей царський термін в устах „революційного" уряду!). На чім вона полягала? Між иншим на... уряджению панахиди по Петлюрі в 1926 р. в маю. Але як вона виглядала? Українські автокефалісти зговорилися, що офіційно правитиметься панахиду по Ів. Франкові, а „тільки довіреним людям можна буде сказати, що се панахида по Петлюрі". Отже, людей тягнеться до суду як державних зрадників за те, що вони урядили панахиду по Франкові, при якій дехто в серці своїм молився м. и. і за замордованого атамана. Че сей ідіотиз можливий деинде?

Але сим листа злочинів церкви української не вичерпана. Закладала ся церква ще „братства" і „сестрицтва" на провінції, духовні хори, то що. А се значило; що молодь відривалася від „комсомолу"! Опріч того видавала церква українська свої журнали, які більше читалося, ніж комуністичну макулятуру, молитовники, які були майже в кождій селянській хаті і пр. Ось і всі злочини! Бо що церква при тім всім „ширила протикомуністичну агітацію", тяжко вірити, коли на кождого большевицького підданого припадає по одному шпіонові...

Якаж причина розвязання сеї церкви? Причина дуже проста: **комуністична доктрина не в стані утриматися там, де є сякий-такий вільний розвиток для инших доктрин.** Длятого знищили совіти вільну пресу, длятого знищили вільну науку, длятого не позволяють на иншу, не „казьонну" літературу. Єдиною фортецею свобідної, некомуністичної мисли осталася церква. Отже й її треба було знищити, бо самим своїм істнованням відтягала вона все чесне, здорове й ідейне від збанкротованої доктрини комунізму. Але чомуж тоді не розвязано російської церкви на Україні, Тихонівської? Дуже просто, чому. Большевики не тільки інтернаціоналісти: вони й ще завзяті російські націоналісти. Все, всякі установи, які організували в одне незалежне ціле український нарід — мусіли бути знищені во славу єдиної неподільної Росії. Так знищено рештки державної самостійности України, скасовано цілий ряд незалежних комісаріятів, підпорядкувавши все Москві; так створено спільну большевицьку партію, якої філією лише є комуністична партія України і т. д. Тепер прийшла черга на церкву. Усунено українську, лишено російську. Забивається дві мухи нараз: церковну „контрреволюцію" і український „націоналізм".

Чи триюмф большевиків буде тревалий? Сильно сумніваємося. Ось вже скоро десять літ, як мордують і нищать вони все українське, але націоналізм український як стояв страшною небезпекою Москві, так стоїть і досі. Україна, як була, так і є тереном підмінюваним для всякої російської влади. Чим більше казяться підніжки Москви в Харкові і в Київі, тим безрадніше стають вони супроти нової грізної сили, **нового великого політичного чинника на Сході Европи — українства,** яке колись стало могилою польського імперіялізму, стане й могилою московського...

МОСКВА СУДИТЬ УКРАЇНЦІВ.

Характеризуючи акт обвинування українських учених та культурних діячів, львівське „Діло" подає таку замітку:

СУД НАД УКРАЇНСЬКИМИ ДІЯЧАМИ В ХАРКОВІ.

З Харкова прийшли вісти, що головний трибунал, який розглядає справу 45 українських діячів, обвинувачених в приналежности до тайної протибольшевицької організації „Спілка визволення України", дозволив допустити на процес оборонців обвинувачених. Пятнацять найліпших адвокатів Радянської України добровільно зголосило свою готовість оборони українських діячів. Головних обвинувачених Єфремова і Чехівського боронитиме адвокат Ратнер, інших важніших обвинувачених боронить відомий предсідник Союзу київських адвокатів Пухальський і Виленський та Ривкін і Шац.

На протязі трох перших днів розправи відчитано акт обвинувачення, який робить дуже слабке враження тому, що ввесь опирається на підслуханих розмовах обвинувачених між собою та доносах чи підозріннях і здогадах. Перед процесом радянська преса твердила, що в обвинувачених підчас ревізії найдено програму „Спілки визволення України" і плян протирадянського перевороту, а тепер в акті обвинувачення не говориться про те ні слова. В акті обвинувачення нема найменшого документального доказу вини осіб поставлених перед суд і комуністи живуть тільки надією, що такі докази вини обвинувачених дадуть аж зізнання свідків, бо в іншім випадку цей процес скінчиться компромітацією радянського судівництва.

В передовій статті під наголовком:

СУД НАД РЕПРЕЗЕНТАНТАМИ ІДЕЇ УКРАЇСЬКОГО ВИЗВОЛЕННЯ, „Діло" між иншим пише:

У будинку харківської державної опери розсівся 9. березня большевицький, найвищий на Україні суд, що почав судити 45 передових українських громадян, заслужених борців за національне українське визволення. Одинокою і найбільшою провиною обвинувачених є факт, що вони не кинули віри в національне визволення, що були вірні державницьким українським ідеалам і що в згоді з ними та підпорядковуючись їм, працювали над розвитком української культури й науки.

Хтож їх судить? Їх судять ті, що завалили українську державність насильно, що під брехливими кличами національного самоозначення всіх народів б. Росії не признали самоозначення українського народу, але пішли на нього війною і накинули Україні при допомозі мечів та гармат, при допомозі нечуваного терору й руїни, своє „пролетарське самоозначення". **Насильники й фальшівники народньої волі, фанатики божевільної доктрини, вороги всього національного, руйнники моралі в суспільному житті й політиці рішили своїми драконськими репресіями, при допомозі свого „пролетарського" суду не тільки зліквідувати репрезентантів української національно-визвольної ідеї, але й убити саму ідею.**

Ті, що за 12 літ свого істнування не цуралися ніякої провокації, що не гордували ні фальшуванням документів ні грошей, ті, що проляли море крови, хочуть при допомозі харківського монстр-процесу, при наявности нечуваної господарської скрути на Україні, відвернути увагу „пролетарської суспільности" від пекельної картини лиха та заабсорбувати ту суспільність цим процесом. Кати людської совісти хочуть при допомозі процесу регабілітувати перш за все себе і свій авторитет в очах голодної та обдертої маси, в очах тієї людської отари, що безкритично їм вірить. Обвинувачені мають стати в очах комуністичної „громадськости" причиною всього лиха, яке ця „громадськість" переживає нині по містах і селах. Але українське село, те бите комуністичним бичем село, не дасть себе ошукати, не повірить у те, що його муки й горе спричинили ті обвинувачені, які ціле життя мали на оці тільки найвище добро українського народу. Бож на лаві обвинувачених сидять переважно старі ветерани національної праці, каменярі національного відродження. Отже ті, що зазнали за національну працю вже царських тюрм, ті, що самим своїм авторитетом і заслугами будили в українському народі далеко більш довіря, ніж усі комуністичні заморочені з цілого земного глобу. І саме тому комуністи рішили їх за всяку ціну ліквідувати.

Харківський процес — це чиста формальність, це кепсько зааранжована маскарада, це комедія, на яку здатні тільки комуністи. Бож нікому не секрет, що комуністи скасували всяке правосуддя, позбавивши судя незалежности та зробивши їх натомісць сліпим знаряддям своєї диктатури. А до того доля обвинувачених вирішена давно, в закамарках ДПУ, тобто большевицької політичної поліції. Суд — тільки пуста форма, тільки видовище для жадних „контрреволюційної крови" комуністичних садистів.

ФАЛЬШІВНИКИ ЛИСТІВ ТА ДОКУМЕНТІВ.

Большевики широко розголосили, що в їх руках багато є листів, які свідчать про тісний контакт членів „Союза Визволення України" з українською еміграцією. Ось тут ми подаємо два листи українських емігрантів, оголошені в цій справі в краєвій пресі. З них видно, як большевики фальшують документи та обвинувачення проти Українців, яких тепер Москва судить, як відповідальних за ввесь український визвольний рух.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Не відмовте на сторінках Вашого Шановного Часопису дати місце для освітлення такої справи.

В ч. 56 московських „Ізвестій" з дня 26. лютого ц. р. вичитав я відомости про акт обвинувачення проти 45 членів української організації „Спілка Визволення України", що їхній процес оце тягнеться в Найвищому Суді української рад. республіки у Харкові. Зі скороченого акту обвинувачення в згаданому часописі виходить, що головний обвинувачений у цьому процесі акад. Єфремов признався нїчеб то, що організував він протисовітську „Спілку Визволення України" на підставі інструкцій, одержаних від української політичної еміграції за кордоном і що в 1926-ому році одержав він від мене листа, в котрому я намовляв акад. Єфремова прискорити організацію тієї „Спілки".

З огляду на вище наведене вважаю за свій обовязок ствердити ось що:

1) Жадних листів до акад. Єфремова в р. 1926 не писав. Єдиний і останній лист, якого вислав я до акад. Єфремова з закордону, був висланий в р. 1922. В листі тому не торкався я жадних політичних справ і запитував його єдино про долю моїх археольогічних здобутків, залишених мною в Академії Наук у Київі. Стверджую категорично, що, поза цим листом, жадної кореспонденції ні з акад. Єфремовим ні з ким іншим з обвинувачених не підтримував.

2) Заявляю, щ[illegible] ни можу ствердити п[illegible]гою перед судом того краю, в якім тепер живу.

3) Оскільки акт обви[illegible]чення стверджує, що [illegible] Єфремов признався, що [illegible]жав від мене листа згаданого змісту, яж з свого боку категорично стверджую, що жадних листів, що про них згадує акт обвинувачення, не писав, очевидним є висновок, що абo зізнання проф. Єфремова були сфальшовані Д. П. У., абож сфальшовані були мої листи, щоби здобути матеріял для обвинувачення.

Факт цей як найкраще ілюструє всім добре знану методу провокації та підступу, що нею користується Д. П. У.

З повагою до Вас, Пане Редакторе, остаюся

Левко Чикаленко.

Високоповажаний Пане Редакторе! Ласкаво прошу не відмовити дати місця в Вашій поважаній газеті цьому моєму листу:

В ч. 55. харківського „Комуніста" прочитав я статтю П. Любченка: „До процесу СВУ", присвячену справі С. Єфремова, в якому наводяться зізнання ніби дані С. Єфремовим підчас слідства. В цих зізнаннях згадується про лист, що його С. Єфремов нібито одержав в квітні 1926 р. від Л. Чикаленка і в якому міститься моя „невелика дописка". Отсим вважаю необхідним подати до публичного відома, що за ввесь час перебування на еміграції я жадних листів до С. Єфремова не писав, а також не робив жадних „невеликих дописок" на чиїхнебудь листах. Цю заяву я роблю прилюдно на доказ того, якими фактично безпідставними матеріялами оперує большевицька юстиція в харківському процесі.

З пошаною, В. Садовський.

11. березня 1930 р. Прага.

Ярослав Гашек.

МІЖ ПРИЯТЕЛЯМИ.

Власникові дому, панові Турному, сказали, що пан Плетанек є в Празі та від пятьох знакомих позичив собі по двіста корон. Турни пішов скоро до дому, щоби приготовитися до приняття приятеля. Біг що сили, щоби бути дома ще перед „інвазією". Передовсім позамикав кімнати. Потім позичив від сторожа старий цибух від люльки, в найближчій крамниці купив відповідний устник від люльки та ґіпсову головку.

Розпалив огонь під кухнею, обпалив ґіпсову головку, потім почорнив її пастою від обуви. Опісля зломив устник на дві части, загорнув його в папір і звязав шнурком. Усе те поваляв пилом і саджею. Цибух люльки звязав також в однім місці шнурком. Люлька виглядала ніби з часів шведської війни.

Турни звичайно ховав для сторожа недокурки цигар. Були вони в коробці біля вікна. Тепер напхав ними кишені старого одягу, в якім ходив звичайно при праці в своїм огородці, бо добру одежу здіймив і сховав у сусідній кімнаті. Гаманець кинув на кухонний стіл, а лишив у нім всього тільки девятьдесять сотиків. Потім написав крейдою на чорній табличці, що висіла коло дверей: вугляр 20 корон 40 сотиків, різник 12 корон 50 сотиків, крамничник за нафту 2 корони 40 сотиків. Після тих приготувань пішов до сторожа та сказав йому, що сьогодні прийде до нього один пан.

— Тільки прошу припадково не сказати йому: „Так, господар є дома. Прошу сказати, що називаюся Турни та що я вже не є господар дому".

Коли вернув у кухню, відітхнув і усміхнувся вдоволено. Тепер приятель міг прийти.

І прийшов. Увійшов сумний у кухню, а Турни запримітив, що його гість мав на ліктю нову латку. В однім місці латка була відпорена, а крізь дірку визирав неушкоджений лікоть сурдута.

— Тобі добре поводиться — сказав Плетанек. — Уже богато часу минуло від тоді, як ми бачилися востаннє. Ти став власником дому, а мені життя тяжко далося в знаки.

Турни закашляв.

— Гадаєш, що мені добре поводиться? Помиляєшся. Таж дім мій продали.

Плетанек усміхнувся:

— Так зле хіба не є. Але я маю пеха. Мушу знову перенестися у Прагу, обстановка вже в дорозі. Транспорт коштуватиме триста корон. Нещастя мене переслідує. Коли стану оповідати тобі, не схочеш вірити.

— Найвища пора виняти люльку, — подумав Турни.

— Боженьку, що це в тебе за люлька — крикнув Плетанек, коли побачив у приятелевих руках старий ґрат. — Таж ти мав усе такі гарні люльки.

— Були колись — зітхнув Турни. — Це вже давно минулося. Я мусів усе продати. Так, мій любий, часи зміняються. Чи не маєш припадково при собі тютюну?

Плетанек знову усміхнувся:

— Я і тютюн? Не тямлю вже, коли я востаннє курив. Завіщо та з чого? Відки взяти гроші, питаюся тебе: відки?

— Я радо позичив би тобі моєї люльки, любий приятелю, одначе страшно смердить. Не маю грошей на нову. Бачиш, яка чорна ця ґіпсова головка від куреня. Маю цю люльку вже рік. Глянь на стіл, отвори гаманець. Що бачиш у ній? Девятьдесять сотиків. Це весь мій маєток. За це мушу жити цілий місяць, а може й два.

— Собаче життя! — зітхнув Плетанек. — Колиб я мав бодай гроші на револьвер, то я знав би, що можу скінчити з цим нужденним животінням, або за тих триста корон почати нове життя.

— Коли позволиш, набю собі люльку — перебив йому Турни та витягнув з кишені коробку з недокурками цигар. Розломив кінчик грубезного цигара та висипав це у люльку.

— Збираю недокурки на почті. Там знаходжу найбільші, досить великі лежать також при німецькім театрі.

Плетанек знову зітхнув.

— Ти бодай маєш час. Та що я маю сказати, я, батько девятеро дітей? Стали приходити на світ і роблять це без кінця. А чи дітей можна допильнувати? Та чого я мусів утікати у Прагу? Тому, що один із моїх синів був необережний та підпалив стодолу мого сусіда. Маю заплатити вісімсот корон і тому приходжу до тебе, старий друже...

— Перепрашаю, — сказав Турни — я мало що не забув...

Підійшов до чорної таблички, здіймив її зі стіни, а коли переконався, що Плетанек дивиться на нього, написав крейдою: крамничникові за сірники — 60 сотиків.

— Я веду тут рахунок, та не знаю, коли зможу його заплатити.

Нараз хтось застукав до дверей та у кухню ввійшов грошовий листар.

— Пане господарю Турни, може будете такі добрі підписати.

І коли Турни дріжучою рукою підписував квіт на чотири тисячі корон, що їх присилала йому фабрика марґарини в Лібені, як дивіденду, листар відраховував гарні, нові двацятькоронівки та клав їх на столі.

Коли листар відійшов, Турни глянув на Плетанека та скрикнув нараз, а рукою махав зрезигновано:

— Бери з цих грошей, скільки хочеш, ти обманче.

Потім голосно розплакався.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Шевченкове Свято.

Заходом Українського Хору під дир. Олександра Кошиця при Українській Православній Церкві і Злучених Товариствах святковано в нас Свято Шевченка.

В суботу, 22-го березня с. р., відограно представлення „Назар Стодоля" Тараса Шевченка, а в неділю, 23-го березня, відбувся святочний концерт.

Представлення **„Назар Стодоля"** було відігране з успіхом. Вечерниці Ніщинського вийшли гарно. Пісні відспівав хор легко, без напруження. Видно було, що співаки вже привикли до свого дірігента і що дірігент може повести хором так, як це йому потрібно. Солові пісні були відспівані панею Людвікою Ворончак і панною Анною Мельник.

Аматори майже всі вивязалися із своїх роль вдоволяюче. Ролю Назара грав Теодор Свистун; Галі — пані Антося Свистун, Гната — п. Іван Сав[illegible]; Хоми — п. Павло Кознарський; Стехи — панна Марія Жовнір; Хазяйки — пані Людвіка Ворончак; Кирика п. М. Фука; Старосту — п. М. Ворончак. В гуртових виступах і в Вечерницях брав участь згаданий хор.

Сього вечора промовляв п. Волод. Кедровський, пояснюючи значіння Тараса Шевченка.

Публики на представленню було яких 250 осіб, що на Филаделфію є дуже мало. Взявши під увагу труд хору у вивченню Вечерниць, то за їх труд доробок із представлення був дуже мізерний, хіба що вистарчило заплатити за галю та костюми.

При тім піднесу таке: Гра аматорів, хочби вона була найгарнішою, ніколи не буде приємною, як аматори не будуть мати відповідних до представлення костюмів. Потім, вже крайна пора, щоб ми грали наші національні представлення в своїх національних строях, а не в якійсь чудернацькій збиранині.

Добреб було, якби члени українського хору поставили собі за завдання постаратись, для мущин спеціяльно, національні строї. А то дівчата виходять на сцену як маків цвіт, а хлопцями хоч бери та каглу затикай.

Концерт.

Концерт випав дуже добре. Перше всього публики було більше. А про публику треба сказати, що заховувалась взірцево, як на представленню так і на концерті. Вже не так, як то колись було, що за криком дітей зовсім не можна було чути, що на сцені діялось.

Свято відкрив короткою промовою наш загально відомий громадянин п. Теодор Грицей.

Вступне слово сказав п. Теодор Свистун. Подаючи промову в уривках, вона звучала ось як:

„Свою Україну кохайте:
Не дайте матері, не дайте
В руках у ката пропадать!
Од Конашевича і досі
Пожар не гасне, люде мруть,
Конають в тюрмах, голі, босі...
Діти не хрещені ростуть,
Козацькі діти".

Оті Шевченкові слова з „Гайдамаків" вказують, що теперішні часи нічим не змінилися для України від тодішних. Як тоді, так і тепер на Україні пожар не гасне, люде мруть, конають в тюрмах, голі, босі". Це значить, що власне тепер, у сю пору, коли ми зійшлись помянути Тараса, прокляті сусіди наші напосілись звести наш народ в нівець. Ляхи з одного боку, Румуни з другого, Чехи з третього, а Москалі з четвертого. Сі останні, божевільні червоні кати московські, напосілись стерти з лиця землі нашої все те, що лише дихає українством. Вперед арештували мозок нашої нації, учених Української Академії Наук, відтак силою багнетів розвязали українську національну церкву, а в послідних днях навіть арештували 23 комуністів із харківського уряду за те, що заповоли здирали шкіру із своїх братів гречкосіїв.

Як же ми, Українці, що живемо на вільній землі, реагуємо на ті всі насильства? Чи слухаємо ми Шевченка? Чи йдемо ми його слідами?

В більшости ми не звертаємо уваги на те, що Шевченко вказував. Замісць того, щоб в хвилі зневіри і знеохоти зачерпнути свіжої води з українського жерела-Кобзаря, і напитись тої цілющої води, від котрої сліпі провиджують, ми не робимо того; ми не читаємо Кобзаря, ми дальше йдемо слідами не наших славних предків, що творили історію нашу, а йдемо слідами наших ліниви̇х предків, котрі говорили, що наша хата з краю, ми нічого не знаємо.

В нашім буденнім громадськім життю скількиб ми відповідей на наші питання знайшли в Кобзареві, колиб ми до нього заглянули колинебудь.

Ану, щоб так я, або хто, мав силу і відвагу спитати нас і дістати від кожного з нас відповідь на питання: скільки нас читало твори Шевченка, скільки в нас в своїй хаті має Кобзаря? Я певний, що на сто з нас не знайдеться десятьох, що читали Кобзаря. А як ми вміємо розпинатись за Тараса.

Так, Великий Тарасе, деякі з нас, раз в рік, зійдемось, щоб помянути Тебе, а через цілий рік ми не памятаємо за Тебе. Через рік ми лише Тебе тоді згадуємо, коли нам треба високопатріотичну промову сказати, настроїти когось, а поза тим, мученику великий, ми Тебе не знаємо.

О, як веселіше Тобі булоб, колиб ми прочитали Твої вірші „од слова до слова", пізнали Тебе, а пізнавши Тебе, миб знайшли себе і пізналиб, „що ми, чиї діти і яких батьків".

Хорові пісні.

Хор відспівав „Заповіт" Шевченка-Лисенка, який публика вислухала стоячи, і цілу низку композицій Гайворонського, Стеценка й инших.

Як у „Венерницях", так і на концерті кор пописався дуже гарно. Розуміється, що дірігент хору, о. К. Кирстюк, найбільше причинився до успіху хору, вкладаючи дуже богато мозольної праці в обрібці сирого матеріялу.

о. Кирстюк відспівав ще сольо „Молітесь, братія, молітесь" із Шевченкових „Гайдамаків.

Другі соля відспівали: панна Олеся Медвідь, панна Марія Хромчак, панна Стефанія Кобильник, М. Сокальчук і Анна Мельник.

Безумовно, всі панночки старалися як найкраще відспівати. Декотрі з них мають сильні і гарні голоси, але до того всього треба ще труду й науки.

Проф. П. Дубас відіграв на скрипці "Gipsy Airs", а молода скрипачка Марта Гучко, учениця, проф. Дубаса, відограла "Menuet Beethoven" і вязанку українських пісень. Це талановита й многонадійна учениця, якій усміхається ширше артистичне поле.

Орхестра проф. Дубаса акомпаніювала до Вечерниць, а пяніст Левенбуд акомпаніював до всіх пісень на концерті.

Деклямували: Гринько Кобильник, Олеся Тимчій, Василь Палько. Василь Палько перевисшив других добрим нагологшуванням слів і виразним висказом речень.

Святочну промову виголосив д-р Лука Мишуга.

Судячи по загальній опінії, яку висказано по промові, виходить, що присутним вона не лише припала до вподоби, але важніше ще, що промова була виголошена такою народною мовою, яку всі присутні зрозуміли до слова. Вже якось так водиться, що наші бесідники на національних святах, виголошують свої промови „високим описом", незрозумілими для загалу словами, і тим самим їх промови не приносять наміченої користи. Річ ясна, що задля браку місця не можливо передати цеї промови, хоч вартувало би, щоби ширше громадянство знало про її актуальний зміст. Оперта була вона на Шевченкових ідеях і виясняла, як далеко ми відійшли від Шевченка, зглядно, як нам ще далеко, щоби ми його розуміли, а не то, щоби йшли його слідами. Шевченковий „Кобзар" це великий лік на нашу політичну безхребетність, це вічне жерело, звідки нація черпає й ще довго черпатиме свою життєву силу. Шевченко — це безкомпромісова боротьба з усіми ворогами українського народа, це протест проти всіх окупантів, це смерть усякій угоді з нашими ворогами.

Відспівавши „Ще не вмерла Україна", розійшлися присутні в бойовім настрою і з святою вірою в остаточну побіду Шевченкової правди. А додати треба, що на святі бачили ми найсвідомішу частину филаделфійської української громади.

Теодор Свистун.

ЯК ЖИЮТЬ І ПРАЦЮЮТЬ СУЧАСНІ ТУРКИНІ.

Політичні зміни в Туреччині принесли теж, як відомо, переміну життя турецької жінки. Цікаві подробиці про це подає одна німецька подорожниця, що побула довше в Малій Азії.

Хоч скасовано гареми — каже ця авторка — в життї Туркині не зайшли занадто великі зміни. Як давніще, вона пильно працює, а передовсім здібна в ділянці мистецького промислу.

Кождий мандрівник захоплюється пишними гаптованими матеріями та тканинами славних базарів Царгороду, Бруси, Смирни. Та не кождий знає, що ці прегарні килими це праця рук і неправдоподібної терпеливости турецької жінки.

Крім того треба памятати, що це, що буває на базарах, годі й порівнювати з мистецькими виробами, які мають у себе дома богатші турецькі сімї. Хто бачив, що Турки переховують у скринях, був просто очарований красою тих виробів. Вони не лише мистецьки гарні, але й дуже працьовито виконані.

Коли бачимо ці величаві вироби, то переконуємося, що неправду говорили ті, які твердили, будьто би жінки в гаремі були дуже ліниві. Туркині, замкнені від світа, працювали ввесь час над цими пишними виробами, що є богацтвом і гордощами кождої турецької родини. Та й нині, хоч життєві умовини так значно змінилися, турецька жінка і дівчина ще мало вихісновують час — вони вміють використати його не інакше, лише для муравлиної праці.

Досі в Туреччині нема звичаю віддавати виправу для дочок до шиття поза домом, або купувати готову виправу. Родина має собі за честь, щоби все для дочок спорудити руками матері та дочок (сестер) чи своячок.

Таку виправу приготовляють уже майже від народження дівчинки. Всі жінки вдома працюють над тим. В богатих домах добирають іще до тієї праці убогіших жінок, що звичайно по мистецьки виконують свою роботу. Годі описати, як чудно виконані білі гаптування та мережки. Роблять це звичайно голкою, шовком або нитками. Виконане це все незвичайно тривало. Давніше до тих робіт уживали золотих і срібних ниток, шовку, штучних, а навіть правдивих жемчугів, благородних самоцвітів (дорогих каменів). Із таких матеріялів шили весільну одежу, накриття весільної постелі, для приодягнення новонародженого немовляти та його матері підчас відвидин, які приписує релігія. Над зладженням такої одежі нераз працювали цілі генерації.

Богаті жінки працювали над цим, щоби їм час минав веселіше, а вбогі для зарібку. В Малій Азії жінки та дівчата виробляють передовсім чудові килими (турецькі та смирненські), а також прозорі тканини, переплітані золотом і сріблом серпанки та шалі.

Жінки споруджують теж усі матерії, потрібні для приодягнення цілої сімї. Анатолійський селянин рідко лише купує щось із одягу. Вовну дають йому вівці й кози, має теж власну бавовну та шовк. Жінка закрашує ткані дома нитки краскою, яку робить із ростин. Краска ця дуже гарна, ніколи не зблідне. Правда, останніми часами хемічні фарби зачинають витискати ростинні фарби. Та штучні фарби не такі гарні й тревалі, як ростинні.

Турецькі жінки мають теж великий малярський хист, який вихісновують для прикрашування матерій. Для виведення взорів уживає Туркиня плоских деревляних форм, які виструґують чоловіки. Кожду деревляну форму мачає в іншій красці і так завдяки працьовитости, якій немає примірy серед жінок инших народів, повстають справді мистецькі твори.

Вяжуть килими переважно зимою, як і взагалі ввесь малоазійський домашній промисл виконують зимою. Зима в анатолійській високорівні дуже гостра. Тоді збирається при тяжкій праці вязання волічки ціла сімя. Праця та навіть при найбільшій вправности поступає помало вперед. Щойно коли килим викінчать, себто обстрижуть його та вичешуть, бачимо його в усій красі. Турецькі килими гарні передовсім кольористикою; скромні мешканки турецьких степів мають справжнє почуття мистецтва. Коли після детронізації султана Абдула Гаміда Туркині могли вийти з гаремів, провідниці жіночого руху передовсім заопікувалися домашньою мистецькою роботою Туркинь, яких досі страшно використовували торговці.

Нині є вже в Туреччині чимало знаменито зорганізованих жіночих товариств, що посередничать у продажі мистецьких виробів турецької жінки. Ці товариства навязали теж взаємини із закордоном, щоби корисніше продавати вироби домашнього промислу.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 12 березня помер Лукач Курило, член Братства св. Василя, від. 87 У. Н. Союз в Ланкестер, Н. Й. Він був хорий лиш 9 днів. Мав 37 літ віку. Родився в селі Лупків, пов. Ліско. До Братства й УНС вступив дня 28 грудня 1910. Майже цілий час перебування в Братстві занимав ріжні уряди у відділі, а найбільше уряд предсідателя. Був також делегатом на останній конвенції У. Н. Союза.

Покійний полишив вдову і 5 малих дітей. Похорон відбувся дня 15. березня в годині 9.30 рано з української греко-кат. церкви. В похороні взяло участь наше Братство й ціла українська громада. Було також богато чужих людей на похороні; це показувало, що покійний був улюблений своїми, як також і чужими людьми.

Земля йому пером!

Василь Максимик, секр.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана, складаю свою сердечну подяку УНС за уділення мені допомоги в сумі 50 долярів з фонду запомогового. Гроші ці мені дуже пособили в моїм тяжкім становищу із-за моєї слабости.

Хай живе й розвивається наш Батько Союз, опікун сиріт та потрібуючих допомоги.

Юлія Глучанек,
Кемпбел, Огайо.

ЗІ СПОРТУ.

КЕМБРИДЖ, МЕСЕЧУЗЕТС.

Коцай побиває власний рекорд з Олімпійських Ігрищ.

Kojac breaks his own record set at Olympic Games.

Cambridge, Mass., March 29. The finals of the National Collegiate Athletic Association swimming championships were held in Harvard's new pool yesterday.

Aided by a magnificent exhibition of Albert Schwartz, a 22-year-old midwesterner and a senior at Northwestern University, the Northwestern succeeded in gaining the team championship once more with a total of 30 points. Michigan was the closest rival, totaling 24, while Rutgers followed in third place with an aggregate of 17.

George Kojac of Rutgers, with that distance-devouring pace that carried him to fame in the Olympics, came back to swim the 150-yard back stroke, an event he forsook for the sprints during the past season in college meets, to repeat a record performance he made in last year's championship. Kojac set a world's mark of 1:38 2-5 at St. Louis last year and tonight he clipped two-fifths of a second from that. Kojac won his race handily, setting the pace and accumulating his advantage at will so that he led Lowell Marsh of Minnesota at the end by five yards.

Kojac accounted for a second triumph by capturing the 150-yard medley swim, the new event added to his year's program. Kojac beat August Harms, the Fordham ace, by virtue of his powerful backstroke in this three-style event. Harms led in the breast stroke, but when they started the backstroke at the 100-yard mark, Kojac forged ahead, and when they changed to the free style, the Scarlet team's representative widened the lead so that he finished with a seven-yard margin over Harms. Ed Merriam of Penn was third.

N. C. A. A. Swimming Champions

50-yard free style—Schwartz, Northwestern.
*100-yard free style—Schwartz, Northwestern.
220-yard free style—Shwartz, Northwestern.
440-yard free style—Ruddy, Columbia.
*100-yard back stroke—Kojac, Rutgers.
150-yard medley—Kojac, Rutgers.
*200-yard breast stroke—Moles, Princeton.
Fancy dive—Throndson, Stanford.
200-yard relay—Michigan.
*300-yard medley relay—Northwestern.
*Retained title.

Підбите око.

— Що з тобою сталося, Михасю, — я заведу тебе скоро домів.

— Не треба! То я власне звідтіля вийшов.

ВІДОЗВА

ДО БРАТІВ И СЕСТЕР, РОДИМЦІВ З СЕЛА ВОЛОДИМИРЕЦЬ. ЖУРАВЕНСЬКОЇ ОКРУГИ, В СПРАВІ ДОБРОВІЛЬНИХ ДАТКІВ НА БУДОВУ ДОМУ ЧИТАЛЬНІ „ПРОСВІТИ".

Дорогі Брати й Сестри Родимці!

У важкій, дорогій і болючій для нас справі отсе звертаємося до Вас — через океан, у справі будови нового читальняного дому в нашому рідному селі.

Вам відома доля старого нашого читальняного дому, який знищила военна хуртовина. Отже таким чином ми, що рахуємо себе одним з найсвідоміЙших сіл нашої округи, осталися без нашої національної домівки й мусимо тинятися в наймах по чужих. Але яке це приміщення для нашої читальні?! В маленькій селянській хатині ми ані не можемо відбути жадних численних зборів, ані дати жадної аматорської вистави, ані забави з танцями для молоді, ані взагалі відбувати правильних сходин і вести освітньої праці.

Наслідок цього такий, що село підупадає під культурним й освітнім оглядом; старші господарі байдужніють для загальної української справи й не цікавляться місцевими публичними справами, а молодь дичіє й підростає в темноті й невіжестві.

А все через те, що ми не маємо власної просторої домівки, не маємо того огнища, яке давалоб нам животворне світло й тепло, осередка освітньої праці в селі.

Ми покищо спромоглися на прегарну площу в городі коло кузні. Там ми хочемо здвигнути величаву читальняну домівку, але повоєнне знищення й великий кошт будови путають наші руки.

Та ми покладаємо надію на Вас. Ми певні, що Ви там за морем не забули на нас й на наше рідне село. Ми віримо, що схочете нам помогти, бо як колись вернете під рідні стріхи — то схочете мати в селі рідну святиню, для культурно - національного підйому Вас, Ваших дітей і внуків.

Отже кличемо до Вас з глибини душі: Поможіть нам! Нехай не буде ні одного чоловіка або жінки з нашого села, які не кинулиб своєї лепти на будову величавого читальняного дому в нас. А може найдуться одиниці з інших сіл, які теж нам поможуть. Всі імена жертводавців будуть на віки-вічні вписані трівалими буквами на стіні читальняного дому. Нехай грядущі покоління беруть приклад з Вашого патріотизму й жертвенности! Ваш гріш повернеться сторицею, бо в нашому новозбудованому домі ми будемо наших односельчан вчити й заправляти до боротьби за краще майбутнє цілого нашого українського народу.

„В своїй хаті своя правда і сила і воля!"

Шліть щедрі пожертви на будову нового читальняного дому в Володимирцях, журавенської округи!

Володимирці, в травні 1929.

(Слідують підписи сімох українських установ).

Аркадій Аверченко.

ВСЕ ЗМІНЯЄТЬСЯ, ЛИШЕ ЛЮБОВ НІ.

1.

Сто і кілька літ тому запорошений почтовий віз, диліжанс, мчався дорогами. На кізлі сидів візник з великими вусами та кляв так, як лише візники вміють клясти. Слова його геть заглушували сильний лускіт батога. Про змучених коней і не згадувати.

Поволеньки западав сумерк.

У диліжансі їхали юнак і молода дівчина. Коли лише юнак запримітив, що смеркається, нахилився до дівчини, приголубив її та шептав їй:

— Любиш мене?
— Дуже!
— Юліе!
— Олесь!
— ! ! !

І їх уста затопилися в довгому, пристрасному поцілунку.

2.

Потім прийшов пароплав. Поважні вчені та техніки не вірили в будуччину пароплава. Казали, що почтовий віз буде головним комунікаційним засобом до суду віку. Корабель може посуватися по воді лише тоді, коли має весла та вітрила. Шкода мук і зусиль біля того водного млина.

Всеж таки пароплав побудували, а те водне колесо знаменито попихало корабель уперед, краще ніж усі весла та вітрила. Перший корабель знаменито продирався вперед по воді...

Поволеньки западав сумерк.

Кораблем подорожував юнак і молода дівчина.

— Любиш мене? — питався юнак.
— Дуже!
— Юліе!
— Олесь!
— ! ! !

І їх уста затопилися в довгому, пристрасному поцілунку.

3.

Потім прийшла залізниця.

Що?... Чи ви збожеволіли, коли важитеся твердити, що ця залізна машина робитиме двацять миль на годину!... Людський організм не могтиме устоятися перед такою скорістю! Шкода було муки та мозолів...

А залізниця всеж таки мчалася побідним шляхом.

Поволеньки западав сумерк.

Залізницею їхав юнак і молода дівчина. Як лише юнак запримітив, що смеркається, він нахилився до дівчини, поцілувався з нею та став їй шептати:

— Любиш мене?
— Дуже!
— Юліе!
— Олесь!
— ! ! !

І їх уста затопилися в довгому, пристрасному поцілунку.

4.

Прийшов і автомобіль. Діявольську машину люде стрінули дуже недовірчиво. З великим жахом уступалися автомобілеві з дороги та хрестилися із счудування.

Автомобіль мчався вулицями та дорогами.

Поволеньки западав сумерк.

Автом їхав юнак і молода дівчина. Як лише юнак запримітив, що смеркається, нахилився до жінки, приголубив її та шептав їй:

— Любиш мене?
— Дуже!
— Юліе!
— Олесь!
— ! ! !

І їх уста затопилися в довгому, пристрасному поцілунку.

5.

Вкінці прийшов і аероплян.

Людина поборола всі труднощі на землі, та побідила й повітря та знімалася аеропланом під небеса.

Літак за годину робив більше соток миль, летів понад горами, долинами та містами.

Поволеньки западав сумерк.

Літаком подорожували юнак і молода дівчина. Як лише юнак запримітив, що смеркається, нахилився до дівчини, приголубив її та шептав їй:

— Любиш мене?
— Дуже!
— Юліе!
— Олесь!
— ! ! !

І їх уста затопилися в довгому, пристрасному поцілунку.

6.

Чи не гарний цей суспільний поступ? Усе це похоже на таємничий, гарний сон. Від диліжанса до — аероплянa...

І все це сталося ледви за сто літ. Одначе з тим Олесем і Юлією справа нітрохи не розяснилася. Вони і нині все є там, де були й тому сто літ. Такі речі діються в літаку, що й у диліжансі. Може це не страшне? Чи все поступило вперед, чи все змінилося, лише любов ні?

Хто поправді поступає вперед: машини чи люде?

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Коляда на народні цілі.

Братство св. Івана Хрестителя, від. 292 У. Н. Союза, заявилося на своїх зборах за тим, щоби піти з колядою на допомогу рідному краеви.

У першій групі заколядовано по потрученню видатків за автомобіль $91.25. Колядували І. Форись, Д. Запотічний, П. Гутник, П. Кізел, А. Терлецький.

Друга група заколядувала $80, а колядували: В. Візничак, В. Василишин, І. Шкільник, В. Женчак, С. Честух.

Доложили: І. Дячун 5 дол., а П. Масляк 2 дол. для „Просвіти".

Коляду розділено по бажанню жертводавців так: 75 долярів остало в братській касі на памятник Шевченка, 50 долярів на Рідну Школу, 23 доляри бойовій акції, 20 долярів інвалідам, а 10 долярів „Просвіті".

Разом вислано до Обеднання $103.

Жертвували по 5 дол.: С. Гудзман, П. Паралюк; П. Брись 4 дол.; по 3 дол.: о. Л. І. Сембратович, А. Доровський, Б. Шкільник; по 2 дол.: П. Гутник, М. Буртник, Анастазія Янчук, І. Стефаняк, Марія Кук, Й. Філяс, П. Волощук, В. Єднак, Д. Длугаш, А. Рошко (Поляк), Н. Гриб, Н. Шеремета, А. Терлеський, А. Крижановський, Катерина Козіцька, І. Щирбацький, І. Дячун, Т. Кремпа, П. Золочівський, В. Василишин, В. Візничак, І. Шкільник, С. Честух, Й. Масляк, М. Рибак, М. Лишак, Н. Романів, П. Хомин, Н. Бедзик, І. Дзядик, Катерина Насланець, Т. Титар, М. Нидза, А. Микитюк, І. Козицький, С. Книш, І. Космина, І. Яворський, С. Листвяк, І. Богдан; М. Жук $1.25; по 1 дол.: І. Форись, І. Процайло, Т. Медвідь, Г. Головей, Н. Стефаник, П. Прихалюк, С. Рупа, С. Козелко, О. Куляга, Н. Баранецький, Анастазія Бабій, А. Залуцький, С. Бородач, Марія Убога, С. Мандзяк, Г. Трухан, В. Філь, Марія Баховецька, А. Цюрак, Т. Апостол, М. Бандровський, І. Кирилюк, В. Бродяк, І. Гриб, Й. Бандрівчак, М. Момонт, Н. Сеньків, В. Яворський, М. Тимко, С. Самотіс, Д. Качмар, О. Микулинський, М. Ковтунович, І. Ягничак, В. Швалюк, П. Нусь, Т. Ониськів, Н. Тулс, П. Дунаєвський, П. Кір, С. Стець, А. Волошин, І. Сена, І. Гакало, М. Данилко, Т. Гаврилюк, М. Коваль, В. Дідик, П. Кізел, Г. Булей, В. Женчак, Ю. Шевчук, Й. Семко, П. Даньчишин, В. Малиновський, О. Старко, А. Романів, Т. Мартинець, М. Волкотюк, А. Дідик, П. Боднар, Г. Геремеш, Н. Лавринець, Н. Сушицький, Я. Демчук, К. Кирило, Т. Нидза, Т. Назарук, А. Ванкович, Н. Когут, С. Михалюк, О. Зелінський, П. Шнирка, М. Заяць, І. Беньо, Т. Сисак, І. Боднар, В. Лишак, М. Федитник; по 50 цнт.: І. Бойко, Т. Салятицький, С. Мельник, П. Маланчук, Т. Єрема, Ю. Кобит, І. Борик, О. Здеб, І. Гнатович, П. Боран, І. Сидор; по 25 цнт.: Ольга Седала, М. Беньо.

За уряд братства св. Ів. Хр., від. 292 У. Н. С.:

Іван Форись, пред.;
Петро Кізел, секр.;
В. Візничак, касієр.

СУМНИЙ СТАН НАРОДНЬОГО ШКІЛЬНИЦТВА В ЕСПАНІЇ.

Еспанія після упадку диктатора Прімо де Рівери починає жити новим життям. Про цю державу знову богато говорять і пишуть.

Еспанія заслуговує на ширшу згадку, бо кольонії еспанські й краї, в яких говорять еспанською мовою, мають **80 міліонів населення.** Це творить значну силу в чисто культурному значінні, бо **мова є все ще до деякої міри культурним лучником, який доказує, що національне споріднення є між народами, котрі вживають тієї мови.**

Краса Еспанії основується не лише на мальовничости краю й кліматі, але й на тому, що в Еспанії сходяться дві культури: **східна та західна.** Колись Еспанія була могутньою світовою державою. Володіла над великими просторами в Европі та в Америці.

Нині еспанський нарід убогий. Навіть називають Еспанців европейськими циганами. Колись цей нарід культурно стояв дуже високо. **Шкільництво стоїть дуже низько.** Журналіст Людвик Бельо промандрував цілу Еспанію, незнані „еспанські села", далекі міста без комунікації, щоби пізнати справжній стан народнього шкільництва. Вислід подорожі подав у двох книжках, у яких вичисляє всі недомагання еспанських шкіл. Довідуємося, що **богато місцевостей взагалі не мають шкіл.** Кілька кільометрів від столиці Еспанії, Мадриду, є містечко **Парда, де діти мають школу у хліві.** Коли нема боротьби биків — діти мають свято! — бож тоді в „шкільнім будинку" тримають биків.

В **околиці Хаен,** частині давньої Андалюзії, населення **взагалі не має шкіл.** Навіть не **відчувають потреби цивілізації й культури** ці верховинські кочівники (номади). Вкінці є село в **Сієра де Сегура**, в південно-східній Еспанії, де ще навіть не продерся промінчик цивілізації. **Тамошні люде не бачили ще воза. Шойно вчитель, що там приїхав із візком, запряженим мулом, показав їм це чудо! Одначе війт заборонив шкільну науку. Вчитель ходить у школу з рушницею, а здобув собі пошанівок тим, що він знаменитий стрілець. Тому ніхто не важиться обидити його. Ця місцевість одна з найгарніщих місць у світі, а живуть там, можна сказати, напів дикі люде.**

З журналістом Л. Бельо обходилися в тих околицях дуже вороже; часто був у небезпеці життя.

Одначе успіхи його ревеляцій вже показуються. Громади основують школи, влада дає підмоги. Нарід оцінює патріотичну працю Л. Бельо, який зачав діло відродження. В Мадириді, Зарагозі, Валенсії й ин. будують шкільні будинки. Напевно настануть і в Еспанії кращі часи для народнього шкільництва.

В трамваю. Пані (шмінкується): Дозволите?

Панок: Алеж прошу, я сам був комедіянтом.

Raising the Family: One day on the Havens' tour!

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204 повідомляє своїх членів, що збори за місяць квітень відбудуться 2. квітня с. р. в годині 8-мій вечером, в льокали Січи, 46 St. Mark's Pl. — М. Близнак, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. Запорожська Січ, від. 206, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінґ квартальний відбудеться в неділю, 6 квітня, точно в годині 2-ій пополудни, в гали парафіяльній, на Блекстон стріт. Проситься всіх членів явитись на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся на сім мітінґу член заплатить кару після статута. — Михаїл Чагарин, пр.; Петро Гук, секр. фін.; Пилип Стойко, кас.; Петро Стадениий, секр. рек.

САВТ БРУКЛИН, Н. Й. Бщ. св. О. Николая, від. 293, повідомляє, що мітінґ товариства відбудесь в годині 7 вечером, в суботу, 5 квітня, в гали парафіяльній під ч. 157 — 18 улиця. На порядку нарад є дуже богато важних справ до полагодження. Секретар і касієр здадуть справоздание. Не явившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1 дол. — Леон Дибак, предс.; Теодор Вальорний, секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів, що квартальні збори відбудуться в суботу, 5 квітня, в гали церковній, 34 Beach St., в годині 7.30 вечером. Прогадується членам, що котрий член не прибуде на квартальні збори, то заплатить кару. Кожний член має дбати, щоб привести хоч одного члена в році. Довгуючих членів проситься вирівнати свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Йосиф Підлуський, предс.; Іван Глива, секр.

НАЯҐРА ФОЛС, Н. Й. Бр. Покр. св. Богородиці, від. 351, повідомляє всіх своїх членів, що квартальні збори відбудуться 6 квітня, в годині 2-ій пополудни, в галі парохіяльній. Проситься всіх членів явитись на сі збори. Не явившийся без важних оправдання член буде караний після статута. — Іван Борак, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. Запорожська Січ, від. 388, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться 6 квітня, в годині 1-ій, пополудни в Укр. Нар. Домі. Проситься всіх членів явитись на означений час, бо маємо важні справи до вирішення. Напоминається довгуючих членів, щоб прийшли і вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — П. Саідло, секр.

КЕМПБЕЛ, О. Тов. Сокіл, від. 218, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться дня 13 квітня, в год. 2-ій пополудни, в Італійській Гали при 12-ій улиці. Тому, що Воскресення Христове припадає на 3-ту неділю по першім, нам відділ змінив місячні збори на 2-ій неділю по першім. Проситься членів повідомити про се одні других. — Іван Ярема, предс.; Федор Кузенко, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ